ANUL XXV.—No. 59.—Vineri 2 Martie 1907

5 bani în România.—10 bani în străinătate

ABONAMENTE
ROMANIA: STRĂINĂTATE
L. 4.65 3 luni 10 lei
„ 9.15 6 luni 20 „
„ 18. Un an 40 „
Abonaţii primesc gratuit „UNIVERSUL LITERAR" colorat

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

ANUNCIURI
Pag. III Linia corp 7 Bani 40
Pag IV „ 20
Inserţii şi reclame 1.25 linia

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
— 11, Strada Brezoianu 11, Bucureşti —

Generalul Botha, prim-ministru al Transvaalului
(Vezi explicaţia)

Calendar pe anul 1907

Ortodox

Joui, 1 Martie.— Cuvioasa Martiră Evdochia

Catolic

Joui, 14 Martie.— Mathilda

Soarele răsare 6.33; apune 6.48

Bucureşti, 1 Martie.

Conflictele dintre săteni şi arendaşi

Ştiri oficioase spun că consiliul de miniştri s'a ocupat în delung de conflictul ce s'a ivit între ţăranii cultivatori şi proprietari şi arendaşii din judeţele Botoşani şi Iaşi, — şi s'a ocupat nu numai pentru a dispune luarea măsurilor trebuincioase ca mişcarea ce s'a pornit printre săteni să nu iasă din marginile legalităţii, dar s'a consfătuit şi asupra unor mijloace prin cari să se caute vindecarea mai adâncă a înseşi cauzelor cari dau naştere unor asemenea isbucniri de nemulţumire.

Nu avem până acum de cât indicaţii vagi despre părerile schimbate în consiliul de miniştri; probabil este că se aşteaptă o mare şi hotărîtoare îndreptare a situaţiunii pururi ameninţătoare dela crearea unei institutii financiare care să înlesnească ţăranilor dobândirea de pământ, şi apoi— poate încă şi mai mult—dela o serioasă revizuire a legii tocmelilor agricole.

Vom vedea, sperăm în curând, cari sunt anume şi în ce constau reformele ce se plănuiesc în această direcţiune,—şi va fi vremea atunci să revenim asupra lor.

Deocamdată, credem, ar mai fi încă un lucru asupra căruia n'ar fi rău să se stăruiască de asemenea mai mult şi anume : luminarea largă şi deplină a ţăranilor, ca ei să cunoască bine şi drepturile ce au, astă-zi chiar, după legi, şi felul princios de a se folosi de ele.

Mai stăruieşte, poate, în unele capete, o credinţă greşită : aceea că dându-se săteanului învăţături mai întinse, prin aceasta s'ar deştepta în el spiritul de răsvrătire... Istoria tuturor popoarelor arată că se întâmplă tocmai dimpotrivă: cu cât se întinde instrucţia în popor, cu atât el se simte mai îndemnat a stărui pe căile paşnice şi legale, or de câte-ori crede că are o dreptate pe care trebue să şi-o scoată, — şi cu cât stă mai mult rămâne în întuneric, mai ales asupra drepturilor şi da oriilor lui cetăţeneşti, cu atâta e mai pornit spre căile răsvrătirei şi ale silniciei.

Cu mare mulţumire trebue să însemnăm şi să arătăm că ultima mişcare ţărănească, din judeţele **sus** pomenite, n'a fost pătată de nici o faptă criminală ; aceasta dovedeşte chiar firea plecată spre omenire spre civilizaţie, a ţăranului nostru. Cu mai multă lumină, cu cunoştinţe mai limpezi despre întocmiri şi drepturi el ar putea ajunge, ca şi ori cari alt ţăran al occidentului, stăpân deplin pe soarta lui, fără nici o sguduire şi fără nici o ameninţare.

DIN RUSIA

(Corespondenţă part. a ziarului «Universul»)

Petersburg, 25 Februarie.

Duma condamnaţilor

Ziarul „Rice" publică câte-va date interesante asupra membrilor noueĭ Dume. Avem pe masă, scrie ziarul, biografiile a 190 de deputaţi şi din ele reese că 66 din ei, adică o treime, aŭ suferit într'un chip saŭ altul represiunea administrativă. Treĭ-zeci şi treĭ din ei, tiriţi în carcere, aŭ fost apoĭ exilaţi pe cale administrativă ; alţi şeapte aŭ fost isgoniţi ; unii erau la graniţă în momentul alegereĭ lor, alţiĭ sunt şi acum.

Treĭ-spre-zece deputaţi aŭ fost îndepărtaţi din serviciile ce ocupaŭ fie în administraţia Statuluĭ, fie în administraţiile provinciale. Treĭ erau sub supraveghere poliţieneaşcă în momentul alegerilor ; între ei e şi ţăranul Sotin, care e supraveghiat de 23 de aniĭ. Treĭ deputaţi aŭ fost daţi în judecată pentru delicte politice ; unul din el era acuzat de un delict care se pedepseşte cu pedeapsa cu moarte. Unul a avut perchiziţiĭ domiciliare ; doŭ aŭ fost expulzaţi din universităţi pentru motive politice.

Altă caracteristică a Dumeĭ este că ea e alcătuită din deputaţi maĭ tineri de cât membriĭ primeĭ Dume. Numaĭ 10 la sută din deputaţi aŭ trecut de 50 de aniĭ ; 17 la sută, e format din tineri de la 25 la 30 de aniĭ. Dintre deputaţiĭ ţăranĭ 35 la sută sunt maĭ tineri de 33 de aniĭ.

Cât priveşte instrucţiunea, 44 la sută din deputaţi aŭ făcut studiĭ superioară ; 18.6 la sută, şcoalele mediĭ ; 1 la sută nu aŭ nicĭ o şcoală. In general a doua Dumă cuprinde maĭ multe persoane culte de cât cea d'întâiŭ.

Torturile prin carceri

Un revoluţionar rus dă următoarele ştiriĭ asupra torturilor în carcerile din Riga.

Judecătorul voia să obţină de la el o mărturisire şi-l duse pentru aceasta într'o cameră a închisoareĭ anume menită pentru chinuriĭ. Fu desbrăcat şi legat de o masă. Apoĭ i se aruncară pe spate cearşafuriĭ ude pentru ca pielea să devină maĭ sensibilă. Fu apoĭ biciuit până ce-i dădu sângele pe nas şi pe gură. Leşinat. Călaiĭ îl aruncară apoĭ pe corp apă rece pentru ca să se trezească şi, imediat ce se trezi, reîncepură să-l biciuiască pe cap şi pe spate. Noaptea următoare fu torturat din noŭ.

Nenorocitul încercă atunci să spargă un geam pentru ca să aibă cu ce îşi tăia mâinele de la mâini. Dar era prea slab ca să facă măcar atâta.

Peste câte-va zile fu tirît, cu alţi doŭ tovarăşi, într'un sat vecin. Ceĭ doŭ fură împuşcaţi. El isbuti să fugă. Revoluţionarul povesteşte că, pentru chinuri, se întrebuinţează nişte bice cu sfârcuri de sirmă, că rănile sunt spălate cu sare, şi că adesea se smulge victimelor până şi dinţiĭ şi părul.

Kuniinsky.

Manifestul studenţilor în chestia ţărănească

Corespondentul nostru din Iaşi ne-a înştiinţat de hotărirea studenţilor ieşeni faţă cu mişcarea ţăranilor din Moldova de sus.

Eriĭ s'a distribuit următorul manifest al studenţilor bucureşteni :

Români,

Ţăranii din jud. Dorohoi, Botoşani, Iaşi şi din tot Nordul Moldoveĭ—ajunşi în sapă de lemn, se agită şi cer pământ,—nimeni neinteresându-se de starea lor mizerabilă,—căci ceĭ ce aŭ datoria de a veghia asupra intereselor acesteĭ ţăriĭ, aŭ lăsat, maĭ ales în ultimul timp, ca trustul străin să acapareze toate moşiile şi acum stăpâni pe pământ, voesc a slei şi înmorminta populaţia noastră rurală.

Satele Moldoveĭ aŭ fost inundate de streiniĭ, cariĭ fără să fie întrebaţi de unde vin şi ce scopuriĭ urmăresc, aŭ devenit exploatatoriĭ sătenilor noştri.

Ţăranii lipsiţi de *ogorul strămoşesc cer pământ de muncă cu plată şi îndepărtarea din mijlocul lor a noilor pripăşiţi*, cariĭ doresc înjosirea lor.

Români,

Armata a fost trimisă să liniştească pe *rebelii (??) ţăranĭ (!?!?).*

Măcelurile de la 1888 şi 89, sângele vărsat la Slatina, omorurile de la Gura Caliţei şi alte localităţi, sunt prea îngrozitoare pentru a fi uitate de oriĭ-ce *Român cu dorul pentru neamul şi ţara lui.*

Studenţimea universitară convinsă de dreptatea *pasniculuĭ şi blândului ţăran român*, protestează contra acestor măsuriĭ şi declară că va lupta din răsputeriĭ, dacă măsurile de altă dată se vor repeta şi acum şi dacă nu se va da dreptate cererilor cele sfinte ale sătenilor.

Să nu uităm, că trăim într'o ţară, unde toţi Românii aŭ drepturile lor şi nu înţelegem, de ce clasa cea maĭ însemnată a acesteĭ ţăriĭ, să fie astfel nesocotită.

Să veghem cu toţiĭ şi să ne facem datoria de buni Români şi cetăţeni de ordine.

Studenţimea universitară.

O CUGETARE PE ZI

Femeile sunt schimbătoare ca vântul şi ca valurile.

DIN CAMERA MAGHIARĂ

Discursul deputatului român naţionalist Vlad. — Mare scandal

Corespondentul nostru din Budapesta ne-a anunţat telegrafic scandalul provocat de vice-preşedintele Camereĭ deputaţilor, Rakowsky, în şedinţa de la 26 Februarie, în care a luat cuvântul deputatul român dr. Vlad, care a vestejit în termeni energici, proiectul ministrului Apponyi, privitor la reforma învăţământului primar.

Galeria de mijloc a camereĭ era înţesată de mulţi fruntaşi români veniţi în Budapesta la o şezătoare. Intre ei se aflaŭ maĭ multe doamne române îmbrăcate în costum naţional.

Dăm câteva pasagiĭ maĭ însemnate din acest discurs remarcabil:

On. Camera ! Declar maĭ înainte de toate că partidul nostru al naţionalităţilor se consideră ca partid de opoziţie dar nu pierde din vedere niciĭ interesul superior niciĭ datoria mare ce ne incumbă în urma poziţieĭ noastre speciale de a fi singurul partid de opoziţie din acest Parlament.

Vorbind despre proectul de lege al reformeĭ şcolare, dr. Wayda zice între altele :

„Dacă examinăm datele statistice, vom vedea că în această ţară sunt 614 miiĭ ast-fel de copiiĭ obligaţi a cerceta şcoala, cariĭ în general nu umblă la şcoală. (Mişcare). Aceste sunt date bune de compătimit şi foarte triste. Şi cu toate că în întreaga ţară sunt 12.686 de comune, totuşi nu sunt de cât 4221 de şcoale de Stat şi 13.269 şcoale particulare.

Deci putem zice fără niciĭ o analiză specială şi fără a lua în considerare deosebită datele statistice, că relaţiile noastre culturale sunt foarte puţin strânse şi într'o stare de absolută neglijenţă. (Mişcare).

Dacă considerăm mai departe, că în cele maĭ multe locuriĭ, relaţiile comune sunt ast-fel întocmite, în cât pe câte o şcoală vin 138—140 de elevi, pe fie-care învăţător însă 80—90, atunci cred, că pot să constat fără exagerare, că în ast-fel de împrejurăriĭ, câtă vreme se va menţine starea aceasta deplorabilă de lucruriĭ, va fi cu neputinţă ca relaţiile noastre de educaţie publică să se îmbunătăţească.

Considerând acest punct de vedere, recomand atenţiunei ministeruluĭ de culte să bine-voiască a tinde întrâcolo, ca şcoalele şi învăţătoriiĭ particulariĭ să fie la timpul său tot aşa de retribuiţi, ca şi institutoriiĭ de Stat, căci e cu neputinţă ca educaţiunea să se poată înălţa numaĭ atunci când vor beneficia de ajutor numaĭ aceştia din urmă.

In cât privesc relaţiile în ţară, am dat peste date într'adevăr clasice în cartea luĭ Halász Ferentz, pe care toţi o cred împreună cu mine, ca specială în această direcţie.

Nu vorbesc de comunele nemaghiare, ci citez din această carte datele referitoare numaĭ la ţinuturile şi la comunele pur maghiare, care natural staŭ în legătură cu proiectul de lege, care vorbeşte despre învăţământul poporal de Stat.

Citez următoarele din cartea luĭ Halász Ferentz :

Zice între altele, că în Cluj 619 elevi lipsesc de la cursurile regulate. Partea cea maĭ mare a şcoalelor e arhiplină şi sunt forţe de învăţământ, cariĭ trebuie să înveţe în 80—100 de clase. In Mureş-Oşorheiu, care e de asemenea oraş curat maghiar, 583 de elevi nu cercetează zilnic cursurile. Ferţa materială a ambelor oraşe e istovită prin subvenţiile instituţiuniloŕ actuale. Sunt în desbateriĭ noui înfiinţăriĭ de şcoale de Stat. Că de ce sunt ast-fel relaţiile, aceasta ne-o explică Halász Ferencz şi aci, pentru că am zis, că voesc să pertractez din punctul de vedere al intereselor totalităţiĭ cetăţenilor Statuluĭ.

Nu ştiu, la ce ţinteşte proiectul de lege al ministruluĭ de instrucţiune, de bună seamă voeşte, ca cel puţin în unele privinţe să se amelioreze instrucţiunea publică, ca învăţătoruluĭ să i-se dea posibilitatea, ca el fără griji să se poată dedica cu totul misiuneĭ sale sublime. Şcoala aceea va rămânea însă goală, dacă d. ministru de instrucţiune nu va resolva şi cea-l'altă parte a chestiuneĭ, dacă nu va grăbi cu instrucţiunea gratuită de Stat.

De aceea v'aş ruga, să vă cugetaţi asupra chestiuniĭ, şi dacă nu e posibil, fiind-că împrejurările financiare nu permit, ca să se poată îndeplini în ţara întreagă, începând-o cel puţin în unele locuriĭ, şi prin acestea să-ĭ pună bază. Prin aceasta nu numaĭ d. ministru de instrucţiune şi-ar câştiga merite neperitoare, ci şi guvernul actual şi majoritatea şi-ar asigura laurii nemuririĭ, şi ar săvârşi cel puţin o faptă măreaţă între cele multe miciĭ, prin ceea ce ar merita—recunoştinţa posterităţiĭ.

Nu voesc să mă abat la chestiunea naţionalităţilor în legătură cu proiectul de lege, ci voesc să citez din opul luĭ Halász numaĭ datele referitoare la naţionalitatea maghiară. El zice adecă în opul său foarte interesant cu privire la instrucţiunea elementară : „Sub durata funcţionăreĭ mele îndsungate ca inspector şcolar de multe or am experimentat, că poporul nostru maghiar luat cu binişorul s'ar putea înduplека să jertfească pentru scopuriş colare.

On. Cameră ! Şi noi naţionalităţile vom ava oare-cariĭ drepturi în patria aceasta (Aprobăriĭ pe băncile naţionaliste Ba am avea chiar dreptul garantte în legiĭ, legiĭ sancţionate de Maiestatea Sa, şi astfel aceste legiĭ ar fi de datoria atât a guvernului cât şi a Maiestăţiĭ Sale să le respecte ca şipe celelalte. Aci e § 17 art. XLI : 1868. Acesta este foarte actual cum când desbatem ridicarea salariilor învăţătorilor de Stat.

On Cameră ! Va să zică ceĭ oameni naiviĭ, cum i-aţi numit azi s'au gândt la adevărul, că numaĭ pe baza cultureĭ şi a sentimentelor, se pot toat popoarele ţăriĭ, ceea-ce D-voastră numiţi naţiune, uni într'un măruhiu. Pentru-că, domnilor, nu sentimentul de naţionatitate, nu limba naţionalităţiĭ, nu faptul, că cine-va şti oriĭ nu ungureşte face unitatea naţională, ci unitatea sentimentelor întoţi cetăţenii ţăriĭ naşte unitatea Statuluĭ. (Aprobăriĭ vii pe băncile naţionalităţilor).

De aceea onor. Cameră, dacă guvernele din trecut aŭ greşit atât de mult în privinţa aceasta, cred că este şi vremea ca ministrul de culte şi se pună pe acest punct de vedere. Pentru că, d-lor, până acum n'a fost niciĭ o dată ca guvernul să fi înfiinţat numaĭ o şcoală pe baniĭ Statuluĭ, pe seama naţionalităţiĭor. Apoĭ întreb, nu o simte nimeni dintre d-voastră în conştiinţă că este imposibil ca o lege sancţionată să nu se execute şi în acelaş timp să pretindeţi de la cetăţeni ca dinşii să respecte legile ?

Dacă guvernul şi Maiestatea Sa a sancţionat legile, îngăduesc ca acestea să fie călcate în picioare nu se pot aştepta să aibă autoritate înaintea poporului. Afirm că toate guvernele trecute poartă vina, că naţionalităţile sunt cu neîncredere în guvern, sunt cu neîncredere în rege, pentru că legea naţionalităţilor nici odată n'a fost executată, numaĭ creată şi sancţionată. Aştept de la guvernul actual, ca rupând cu trecutul, se va pune pe singurul punct corect de vedere. Respectul dreptuluĭ, trebue să fie suprema lex, nu numaĭ pentru cel din urmă cetăţean, ci în primul rînd, pentru miniştri şi pentru însuşi regele încoronat.

Oratorul arată apoĭ drepturile autonome ale bisericilor privitoare la şcoli şi continuă.

Preşedintele: Observ că d. deputat a deviat cu totul de la proiectul de lege al învăţătorilor confesionali. Asta n'o pot tolera şi vă fac atent că continuând vă retrag cuvîntul.

Alexandru Vaida : Onorată Cameră: In proiectul de lege de faţă se cuprind dispoziţiuni privitoare la rolul ce-l aŭ confesiunile la executarea acesteĭ legi, prin urmare nu m'am abătut de la obiect...

Preşedintele : Vă fac atent d-le deputat — şi după ce vă fac atent acum a doua oră, dacă vă veţi maĭ abate de la obiect simplamente vă voĭ retrage cuvîntul.

Barabás Béla : Nu-ĭ corect !

C. Brădiceanu : Aceasta este libertatea cuvîntuluĭ ! (Sgomot).

Presidentul : Să mă scuzaţi, nimeni nu atinge libertatea cuvîntuluĭ. Acum este la ordinea zileĭ proiectul despre regularea salariilor învăţătorilor de Stat. Nu pot îngădui abateriĭ.

D. Vaida : Scuzaţi-mă, nu conrăzic declaraţiunile preşedintelui.

D-sa continuând citează apoĭ memoriul prelaţilor ortodoxi.

Preşedintele îl chiamă la ordine.

D. Vaida propune ca să se constitue o Cameră autonomă a învăţătorilor, competentă a face numirea, transferarea şi premiarea învăţătorilor.

La ora 2 p. m. dr. Vaida cere să poată continua în şedinţa viitoare, fiind obosit.

Preşedintele invocând regulamentul îi ia cuvîntul.

Se produce o mare senzaţie.

Deputaţii naţionalişti protestează.

Dr. Vlad cere cuvîntul în chestie de regulament. Preşedintele refuză. Scandalul devine şi maĭ mare. Deputaţii naţionalişti se duc spre fotoliul preşedinţial. Sgomotul e asurzitor din cauza vociferărilor din toate părţile.

Preşedintele după ce fixează viitoarea ordine de zi, ridică şedinţa.

In culoare e o mişcare neobicinuită. Se comentează în chip foarte viŭ purtarea bruscă a luĭ Rakowsky.

Deputatul Navay strigă : Aceasta este o ilegalitate ! Kossuthistul Farkashazy strigă : Aşa ceva nu s'a întâmplat niciĭ pe vremea luĭ Perczel !

Rakowski îl aude şi zice : „Eşti prea crud pentru ca să ştiĭ judeca ast-fel".

Din cauza aceasta Farkashazy a trimis martoriĭ luĭ Rakowsky.

Un deputat maghiar, adresându-se tribuneĭ în care se aflaŭ damele remâne a strigat :

„Damele astea ar trebui puse în saramură!"

Această purtare grosolană a produs o legitimă indignare între românĭ.

Mişcarea ţărănească din Işalniţa

(Prin fir telegrafic de la coresp. nostru particular)

Craiova, 28 Februarie.

Se ştie că anul trecut s'a votat o lege prin care fie-care cap de familie era obligat să depună în casa Statuluĭ suma de 5 leĭ pe an, cu care să se formeze un fond pentru crearea pătulelor de rezervă.

In unele din corespondenţele mele anterioare am arătat cum maĭ multeĭ locuitoriĭ din com. Băileşti, Orodeni şi altele aŭ refuzat să plătească această dare, şi când agenţiiĭ fiscului s'aŭ prezintat la încasare, unii din ei aŭ fost alungaţi, iar alţiĭ chiar bătuţi. Nu maĭ departe, acum două săptămâniĭ, ţăranii din Băileşti aŭ declarat că sub niciĭ un cuvînt nu vor plăti acea sumă.

Azi un număr de aproape 80 locuitoriĭ, toţi din Işalniţa, în vecinătatea Craioveĭ, aŭ venit la administraţia financiară şi aŭ întrebat pentru că li se cere o nouă dare—eră vorba de ceĭ 5 leĭ pentru pătulele de rezervă;— când acum maĭ sunt împovăraţi, pe lângă darea personală şi de prestaţie pe care trebuie să o plătească tot în bani.

Cu toate lămuririle date de administratorul financiar, cum că ce li se încasează acum nu e un bir, ci aŭ fond propriu al lor, pe care Statul îl capitalează în vederea unor aniĭ reĭ, când productele nu s'ar face, ţăraniĭ nu s'aŭ lăsat a fi convinşi şi aŭ declarat că nu vor plăti acea cu niciĭ un chip.

In timpul acesta sosi la administraţie şi directorul prefecturieĭ d. Călăreanu, care începe să parlamenteze cu ţăraniĭ, căutând a'i convinge de spusele administratorului şi ca să le dea o dovadă şi maĭ bună le-a propus un mijloc maĭ uşor de înţeles pentru dinşiĭ, adică : să depună fiecare la casa de economie suma de 5 leĭ, pentru care, firește, li se vor libera librete, şi toţi aceia cariĭ vor fi depus acea sumă pe numele lor, vor fi scuiţi de a maĭ plăti agentului suma cerută.

Cu toate acestea sătenii tot nu s'aŭ convins şi câţi-va maĭ îndărătnicĭ aŭ ridicat tonul şi aŭ început să spună că aceasta e o manoperă întrebuinţată la început, spre a'i convinge să se supună uneĭ noui dăriĭ ilegale.

Directorul văzând că nu-ĭ poate face să înţeleagă a plecat la prefectură unde sătenii aŭ venit după dinsul.

Aci noui explicăriĭ, atât din partea inspectoruluĭ comunal Văleanu, dar iarăşi fără rezultat.

Ţăranii aŭ convenit să se ducă pe la casele lor numaĭ atunci când li s'a spus că agentul nu va maĭ veni să încaseze aceĭ baniĭ.

Lucilius.

Societatea Crucea Roşie a doamnelor din România

Balul ce urma a se da în saloanele Ministeruluĭ afacerilor streine, în ziua de 17 Februarie expirat, s'a amânat irevocabil pentru Sâmbătă 3 Martie 1907, orele 9 seara.

Biletele vîndute şi cariĭ poartă data de 17 Februarie, sunt valabile pentru 3 Martie.

Toaleta albă saŭ roşie este facultativă pentru doamne, putând veni în oriĭ-ce altă toaletă de bal.

Doamnele membre ale societăţeĭ Crucea Roşie sunt rugate a purta cocarde cu semnul societăţiĭ. Cele ce nu o aŭ, o pot găsi în seara balului la intrare.

Doamnele membre din comitet vor purta în acea seară la cocardă şi panglicî roşiĭ.

Pentru bunul mers al balului, împreună cu doamnele din comitet, vor fi în acea seară, şi comisariĭ speciali, cariĭ vor purta o cocardă albă şi roşie la cariĭ se poate adresa oriĭ-ce observaţiuni şi obţine informaţiunile ce s'ar dori.

Cunoscând scopul umanitar ce urmăreşte societatea Crucea Roşie a doamnelor din România, se face un călduros apel la inimile caritabile, spre a da bine-voitorul lor concurs pentru reuşita balului.

Biletele se găsesc de vînzare la magasinul de musică Feder, din calea Victorieĭ, iar în seara balului la casă. Pentru militariĭ preţurile sunt pe-jumătate.

GENERALUL BOTHA

prim-ministru al Transvaalului

— Vezi ilustraţia —

Dăm astă-zi ca ilustraţie portretul generalului boer Ludovic Botha, care a fost numit prim-ministru al colonieĭ engleze la Transvaal din Africa de Sud.

Generalul Botha s'a luptat cu vitejie în fruntea Boerilor contra Englezilor, pentru independenţa republiceĭ Transvaal. După cucerirea acesteia de către englezi s'a supus.

Starea sanitară a Capitaleĭ

Convorbire cu d. doctor Orleanu

De câte-va zile circulă prin oraş svonul apariţieĭ în Capitală a epidemieĭ de febră tifoidă.

Svonul acesta neliniştitor e în legătură cu starea filtrelor de la Băcu şi cu infecţia apeĭ de băut.

Dorind a cunoaşte vederile serviciului higienic în această privinţă, ne-am adresat eriĭ d-luĭ dr. Orleanu, medicul şef al Capitaleĭ.

Starea sanitară a Capitaleĭ, ne-a declarat d. dr. Orleanu, e normală şi mult maĭ bună acum ca în perioada corăspunzătoare a anuluĭ trecut.

Negreşit, sunt oare-cariĭ cazuriĭ de boli epidemice, dar n'aŭ niciĭ de cum un caracter alarmant.

Cazurile de febră tifoidă sunt deasemenea foarte puţine şi apoĭ, nu trebue să uităm că tifosul, la noi, e endemic, nu lipseşte niciĭ odată.

— Cum stăm cu apele ?

— In ultimele zile s'aŭ îndreptat foarte mult. Acum nu sunt maĭ mulţi de 150—200 microbi la metru cub de apă.

— De unde provenea infecţia apeĭ; de la rezervor saŭ de la conductele din oraş ?

— Chiar acum câte-va zile am făcut o anchetă la Băcu. Apa rezervorului e bună şi nu cred ca să se fi produs vre-o stricăciune niciĭ la trajectul dintre rezervor şi oraş. Cercetările continuă şi ele vor putea elucida acest punct. Se poate însă ca să se fi amestecat în traject apele stăvilarului.

Ast-fel se şi explică înmulţirea subită a microbilor şi împuţinarea lor în urma opririeĭ acestuĭ amestec.

— De ce în ordonanţa d-voastră spuneaţi că apele *pot* cuprinde microbiĭ vătămători ?

— Pentru că cu cât microbiiĭ sunt maĭ numeroşi, cu atât creşte probabilitatea ca printre eiĭ să fie şi microbiĭ patogeniĭ. Microbul febreĭ tifoide nu se vede. El n'a fost văzut de cât acum opt aniĭ de doctorul Koch. Deciĭ baccilul nu se poate distinge, cu toate culturile făcute, niciĭ în apă şi niciĭ chiar în materiile fecale ale bolnavilor atinşi de febră tifoidă. De aceea am întrebuinţat în ordonanţă cuvîntul „poate". Am voit să zic că în mulţimea neobişnuită a microbilor se pot găsi şi din ceĭ patogeniĭ. Am crezut de datoria mea ca să previu publicul.

— Aşa dar e prudent ca să se bea apa numaĭ după ce a fiert ?

— Negreşit, ca măsură de prudenţă. Totuşi repet, că nimic nu e alarmant în starea sanitară a Capitaleĭ. Infecţia apeĭ datează de la 7 Februarie şi buletinele arată excedente remarcabile ale născuţilor asupra celor morţi. De la 18 până la 24 cor., aŭ fost 209 născuţi şi 159 morţi prin urmare un excedent de 50. **Mes.**

ASASINATUL

primului-ministru Petkow

(Telegramele Agenţieĭ Române)

Un indiciu de conspiraţiune

Sofia, 28. — După ştirile din Belgrad, studenţii bulgariĭ din Belgrad ar fi avut de maĭ multe zile cunoştinţă, de atentatul proectat contra primuluĭ ministru Petrow.

(Telegramele particulare ale ziarului «Universul»)

Nouĭ declaraţiunĭ ale asasinuluĭ. — Amestecul partiduluĭ ultraopoziţional. — Inmormîntarea luĭ Petkow.—Un ordin al principeluĭ Ferdinand

Sofia, 28 Februarie

Asasinul luĭ Petkow se compromite prin nouĭ declaraţiunĭ. Eriĭ, după cum am anunţat, a fost arestat directorul ziaruluĭ ultraopoziţional „Balkanska Tribuna", Iconomow, căruia, după cum se pretinde, asasinul i-ar fi comunicat planul atentatuluĭ.

Partisaniĭ fanaticĭ aĭ guvernuluĭ sunt înclinaţi să tragă din aceste declaraţiunĭ combinate cu aderenţa luĭ Iconomow la partidul naţional ultraopoziţional, concluziunea îndrăsneaţă că partidul naţional a făurit înlăturarea miniştrilor din răsbunare că şeful sĕu Gheşoff a fost urmărit pentru matrapazlicuriĭ săvârşite cu ocazia lichidăreĭ moşteniреĭ archimilionarului Evloghie Gheorghieff mort în Bucureşti.

Oamenii cu judecată însă nu vor să creadă ast-fel de monstruositaţi.

— Aşteptata sosire a principeluĭ Ferdinand va trebui să clarifice situaţiunea. Liniştea n'a fost niciĭrĭ turburată, afară de localitatea Mireus de lângă Filipopol, unde aŭ avut loc miciĭ excese provocate de partisaniĭ guvernuluĭ în contra socialiştilor şi aderenţilor partiduluĭ naţional.

— Probabil că Petkow va fi înmormîntat Vineri în biserica Curţiĭ „Sweti Sedmocislent", ceea ce după ritul ortodox însemnează cea maĭ mare onoare pentru persoanele laice.

— Se vorbeşte că îndată după asasinarea luĭ Petkow, în urma unuĭ ordin al principeluĭ Ferdinand, ministrul de externe Stanciow şi şeful cabinetuluĭ princiar Dobrovici, aŭ intervenit ca nu cumva oamenii nechemaţi să scotocească archiva privată a luĭ Petkow, care cuprinde scrisoriĭ importante ale principeluĭ Ferdinand, şi să se ia ceva de acolo.

Trupe consemnate. — Temeriĭ de dezordine

Belgrad, 28 Februarie.

Se svoneşte că în urma asasinăreĭ luĭ Petkow, fiind temeriĭ că vor izbucni dezordine în Bulgaria, garnizoanele din Nisch şi Pirot aŭ fost consemnate.

Un panegiric al luĭ Petkow

Berlin, 28 Februarie.

Trimisul bulgar, intervievat asupra asasinatuluĭ luĭ Petkow, a spus :

„Petkow era un om foarte bun şi un patriot entuziast, care menţinea cu străşnicie tradiţiile luĭ Stambulow.

„Totuşi, tratând cu oameniĭ, a comis multe eroriĭ; de pildă era prea deschis şi s'a împresurat de tinere capete exaltate, faţă de cariĭ s'a arătat tot de-a-una prea confidenţial".

Trimisul se teme că atentatul poate avea grave consecinţe pentru Bulgaria.

CURIER JUDICIAR

TRIBUNALELE CIVILE

Arestarea unuĭ falit fraudulos

In urma cereriĭ maĭ multor creditoriĭ, tribunalul comercial de Ilfov a declarat în stare de faliment pe comerciantul de mărunţişuriĭ Bernard Abramoviciĭ, din calea Dudeşti.

Tribunalul constatând că Abramoviciĭ a comis fraude în paguba creditorilor sĕi, pe lângă că l'a declarat în stare de faliment, a ordonat şi arestarea luĭ.

Pasivul acestuĭ comerciant se ridică la aproape 50 miiĭ leĭ pe când activul de abia atinge cifra de vre-o 7000 leĭ.

Cu instrucţia afacereĭ e însărcinat d. judecător Slătineanu de la cab. 4.

Funcţionarĭ incorecţĭ

Constantin Chiriţescu, perceptor al circumscripţieĭ Girov (Neamţ) a delapidat o sumă de 5127 leĭ şi pentru acest fapt el a fost dat judecăţiĭ. Curtea de apel din Iaşi l'a condamnat la doĭ aniĭ închisoare.

In contra acesteĭ deciziuniĭ el a făcut recurs, care a fost respins eriĭ de secţia II-a a Curţiĭ de casaţie.

* * *

Tot eriĭ, Curtea de casaţie a respins şi recursul fostuluĭ agent fiscal Lazăr Grigorescu, de la circ. Răfov (Prahova), condamnat de Curtea de apel din Bucureşti la un an închisoare fiind-că a delapidat suma de 3374 leĭ.

Extrădarea unuĭ vestit pungaş

Am publicat că parchetul de Ilfov a arestat şi dat judecăţeĭ pe un anume Marin Chişkineff, care, după ce a comis maĭ multe furturĭ în Bulgaria, s'a refugiat la noi în ţară şi a comis şi la noi în Capitală multe furturĭ.

Pentru faptele comise la noi în ţară instanţele noastre judecătoreşti l'aŭ condamnat la un an închisoare, pedeapsă pe care şi o execută în penitenciarul Văcăreşti.

Acum autorităţile bulgare aŭ intervenit pe cale diplomatică, pentru extrădarea luĭ Chişkineff întru cât el e supus bulgar şi urmează a fi judecat şi în Bulgaria pentru faptele comise acolo.

Cu facerea formalităţilor de extrădare a fost însărcinat d. judecător Negrea de la cab. 1 al trib. Ilfov.

D. judecător a dat ieri o ordonanţă în sensul că cererea de extrădare a luĭ Chişkineff să fie admisă dar numaĭ după ce-şi va face osânda de un an la care e condamnat de autorităţile noastre.

Grefier.

UN SFAT PE ZI

Contra setii.—*Ca să-ţi taĭ setea, obisnuită în febră, cea maĭ bună băutură e limonada. Fiind-că lămâia costă cam scump, ea se poate bine înlocui cu sare de lămâie, care se găseşte ieftin la oriĭ-ce băcănie. Se potriveşte cu zahăr şi se foloseşte ca de limonadă cu lămâe.*

ASASINAREA

marelui industriaş Haralambie Constandatos, din Giurgiu

(Prin telefon de la coresp. nostru particular)

Giurgiu, 28 Februarie

NOUI AMĂNUNTE

Azi dimineaţă la orele 11, Mihalache Nicola Zogravu, asasinul luĭ Haralambie Constandatos, a fost transportat de la poliţie la cabinetul d-luĭ jude instructor Stelian Bonea, unde d-sa îi luă un nou interogator, care ţinu până la 4 şi 30 d. a., când el mîţând un mandat de arestare, Zogravu a fost depus la penitenciar.

Astă-seară va fi pus în libertate şi Manolachi Hagi Birea, ce fusese arostat ca complice, întru cât s'a stabilit că el, deşi vorbise cu Zogravu, totuşi nu ştia nimic de planurile luĭ.

Azi Zogravu s'a interesat dacă a fost lume multă după carul funebru ce a dus la locaşul de veciĭ pe H. Costandatos, repetând că-ĭ pare rău de fapt ca om, însă că nu regretă ca român.

Eriĭ şi azi moara defunctuluĭ n'a lucrat; mâine va începe să funcţioneze. Se zice că va fi dirijată de Anton Polatos din Focşani, cumnat cu defunctul, saŭ de fraţiĭ Atanasulis din Galaţi, fiiĭ socruluĭ defunctului.

Azi s'a comentat mult aci faptul că d. Parizianu, avocatul victimeĭ, şi deputat, la coroana depusă pe sicriu, aninase şi panglice late cu tricolorul român.

Se ştie că d. substitut Vlădescu a aplicat sigiliĭ pe casa de baniĭ de la prăvălia din str. Comerţuluĭ şi la comptuarul moareĭ; pe baza însă a actuluĭ de asociaţie din 5 Aprilie 1904 autentificat de tribunalul Vlaşca, între Anton Constandatos, ce a depus capital 300.000 leĭ; Haralambie Constandatos, ce a depus 240.000 leĭ; Iani Constandatos, ce a depus 240.000 leĭ şi Nicoli Constandatos, domiciliat în Samos (Chefalonia), ce a depus 31.000 leĭ, în total 811.000 leĭ, d-nu Anton Constandatos a cerut să i se libereze cheile de la casele de baniĭ şi să se dispue desigilarea lor.

D. procuror Marcoviciĭ pe baza a cestuĭ act de asociaţie a dispus azi ca sigiliile să fi rupte şi a predat cheile.

In legătură cu ancheta şi instruirea faptuluĭ, sunt informat că zilele acestea va sosi în localitate şi d. procuror general Ciocârdia.

Vă ţiŭ în curent.

Coresp.

ŞTIRI DIN STREINATATE

— Prin poştă —

*** Principele Luitpold al Bavarieĭ a împlinit alaltaeriĭ vîrsta de 86 aniĭ.

*** Parchetul din Presburg (Ungaria) a confiscat ultimul număr al ziaruluĭ slovac „Lidove Novini" din causa unuĭ articol în care s'ar cuprinde agitaţie în contra Statuluĭ ungar. Acest ziar este redactat de deputatul slovac Skiciak.

*** O telegramă din Londra anunţă moartea generaluluĭ Freuk, care s'a distins maĭ cu seamă în luptele din Transvaal. Defunctul a luat în anul trecut parte la marile manevre ale armateĭ franceze şi a discutat în taină cu generalismul Brugere şi cu alţi generali francezi şansele uneĭ convenţiuniĭ militare an